

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย (Descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษากิจกรรมการเยี่ยมตรวจทางการแพทย์ การใช้กระบวนการจัดการในการเยี่ยมตรวจทางการแพทย์ของหัวหน้าผู้ป่วยในโรงพยาบาลของรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร และเปรียบเทียบการใช้กระบวนการจัดการในการเยี่ยมตรวจทางการแพทย์ของหัวหน้าหอผู้ป่วย โดยศึกษาเปรียบเทียบระหว่างหัวหน้าหอผู้ป่วยที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน แผนกที่ปฏิบัติงาน และการได้รับการอบรมทางการแพทย์ที่ต่างกัน

ขั้นตอนของวิธีดำเนินการวิจัย มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ประชากร

ลักษณะประชากรที่ใช้ในการวิจัย เป็นพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในฐานะหัวหน้าหอผู้ป่วยในโรงพยาบาลของรัฐ เขตกรุงเทพมหานคร ขนาด 500 เตียงขึ้นไป รวม 7 แห่ง เป็นโรงพยาบาลในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข 1 แห่ง กระทรวงกลาโหม 3 แห่ง ทบวงมหาวิทยาลัย 2 แห่ง และกระทรวงมหาดไทย 1 แห่ง รวมประชากรที่สำรวจได้ในปี 2536 จำนวน 125 คน โดยกลุ่มประชากรมีคุณสมบัติดังนี้

1. ได้ขึ้นทะเบียนเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล
2. ปฏิบัติงานในตำแหน่งหัวหน้าหอผู้ป่วย และมีประสบการณ์การปฏิบัติงานตั้งแต่ 1 ปีขึ้นไป
3. ปฏิบัติงานเฉพาะหอผู้ป่วยสามัญ ในแผนกสูติ-นรีเวชกรรม ศัลยกรรม อายุรกรรม และกุมารเวชกรรม

ตัวอย่างประชากร

ก. กำหนดจำนวนตัวอย่างประชากร โดยวิธีคำนวณโดยการใช้อยู่คร บยามาเน (Yamane, 1970)

$$n = \frac{N}{1 + Ne^2}$$

n = กลุ่มตัวอย่างประชากร

N = กลุ่มประชากร

e = ความคลาดเคลื่อนที่จะยอมรับได้ 5% ($\alpha = .05$)

จำนวนตัวอย่างประชากรที่ได้จากการคำนวณครั้งนี้เท่ากับ 96 คน

ข. การสุ่มตัวอย่างประชากร โดยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling) ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

1. สุ่มโรงพยาบาลจากสังกัดต่าง ๆ โดยใช้อัตราส่วนอย่างน้อย 50% ของแต่ละสังกัดได้โรงพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 6 โรงพยาบาลคือ โรงพยาบาลราชวิถี โรงพยาบาลพระมงกุฎเกล้า โรงพยาบาลภูมิพลอดุลยเดช โรงพยาบาลรามาริบัติ โรงพยาบาลศิริราช และโรงพยาบาลตำรวจ แต่เนื่องจากโรงพยาบาลรามาริบัติ มีข้อจำกัดที่ไม่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้ ผู้วิจัยจึงสุ่มตัวอย่างเพิ่มเติมจากโรงพยาบาลสมเด็จพระปิณฑเกล้า เพื่อให้ได้ตัวอย่างประชากรครบตามจำนวน

2. คำนวณตัวอย่างประชากรหัวหน้าหอผู้ป่วย ตามสัดส่วนจำนวนประชากรทั้ง 6 โรงพยาบาล

3. สุ่มตรวจหอผู้ป่วยในโรงพยาบาลทั้งหมด 6 โรงพยาบาล โดยแบ่งกลุ่มแยกเป็นแผนกที่ปฏิบัติงาน 4 แผนก ได้แก่ สูติ-นรีเวชกรรม ศัลยกรรม อายุรกรรม และกุมารเวชกรรม

4. สุ่มหอผู้ป่วย ในแต่ละแผนก ในแต่ละโรงพยาบาล ตามสัดส่วนของประชากรให้ได้ครบตามจำนวนตัวอย่างประชากรที่คำนวณได้ (ดังแสดงไว้ในตารางที่ 1)

ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและตัวอย่างประชากรหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตามโรงพยาบาล

โรงพยาบาล	ประชากร	ตัวอย่างประชากร
ราชวิถี	13	12
พระมงกุฎเกล้า	16	14
ภูมิพลอดุลยเดช	16	14
สมเด็จพระปิ่นเกล้า	9	7
ศิริราช	40	36
รามาริบัติ	17	*
ตำรวจ	14	13
รวม	125	96

* มีข้อจำกัดไม่สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลได้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบบันทึกการสังเกตกิจกรรมการเยี่ยมชมตรวจทาง
การพยาบาลประจำวัน และแบบสัมภาษณ์การใช้กระบวนการจัดการในการเยี่ยมชมตรวจทาง
พยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วยที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเองโดยมีลักษณะและรายละเอียดดังนี้

เครื่องมือชุดที่ 1 แบบบันทึกการสังเกตกิจกรรมการเยี่ยมชมตรวจทางพยาบาล
ประจำวันของหัวหน้าหอผู้ป่วย เป็นแบบบันทึกการสังเกตและการสัมภาษณ์ ประกอบด้วย 2 ส่วน
ดังมีรายละเอียดคือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของหอผู้ป่วย เกี่ยวกับโรงพยาบาล แผนก ชื่อหอผู้ป่วย ชื่อ
หัวหน้าหอผู้ป่วย วันและเวลาที่เข้าไปสังเกตเหตุการณ์ เป็นแบบเติมคำ

ส่วนที่ 2 แบบบันทึกการสังเกตกิจกรรมการเยี่ยมชมตรวจทางพยาบาลประจำวัน
ของหัวหน้าหอผู้ป่วย ประกอบด้วยแบบบันทึก 5 ชุดย่อยเรียงตามลำดับของการปฏิบัติกิจกรรมการ
เยี่ยมชมตรวจโดยทั่วไปในหอผู้ป่วย แยกตามประเภทของการเยี่ยมชมตรวจ ดังนี้

ตารางที่ 2 จำนวนข้อในแต่ละประเภทการเยี่ยมชมของแบบบันทึกการสังเกตกิจกรรมการ
 เยี่ยมตรวจทางการแพทย์ประจำวันของหัวหน้าหอผู้ป่วย

แบบบันทึกการสังเกต	จำนวนข้อในประเภทของการเยี่ยมชม				
	การเยี่ยมชม ผู้ป่วย (ข้อที่)	การเยี่ยมชม บุคลากร (ข้อที่)	การเยี่ยมชม โรงพยาบาล (ข้อที่)	การเยี่ยมชม สาธารณะ (ข้อที่)	รวม (ข้อ)
ชุดที่ 1.1 การเยี่ยมชมขณะ รับเวร	1-10	-	-	-	10
ชุดที่ 1.2 การเยี่ยมชมระหว่าง เวร	4, 12, 13, 14, 26	1, 5, 7, 8, 16, 19, 20, 21, 22, 23, 27, 30	2, 6, 9, 10, 17, 24, 28, 31	3, 11, 15, 18, 25, 29	31
ชุดที่ 1.3 การเยี่ยมชมร่วมกับ แพทย์	1-8	-	-	-	8
ชุดที่ 1.4 การเยี่ยมชมก่อน ส่งเวร	1-9	-	-	-	9
ชุดที่ 1.5 การเยี่ยมชมขณะ ส่งเวร	1-10	-	-	-	10
รวม (จำนวนข้อ)	42	12	8	6	68

ลักษณะของแบบบันทึกการสังเกตกิจกรรมการเยี่ยมชมตรวจทางการแพทย์ ทั้ง 5 ชุดย่อย มี 2 ลักษณะ คือ

ลักษณะที่ 1 แบบบันทึกพฤติกรรมกรรมการเยี่ยมชมตรวจ ที่สามารถสังเกตเห็นได้ในขณะปฏิบัติกิจกรรมการเยี่ยมชมตรวจ

ลักษณะที่ 2 แบบสัมภาษณ์การปฏิบัติกิจกรรมการเยี่ยมชมตรวจ ที่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้ในขณะปฏิบัติกิจกรรมการเยี่ยมชมตรวจ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดข้อรายการที่จะทำการสังเกตและสัมภาษณ์ไว้ล่วงหน้า เพื่อให้ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยเก็บข้อมูลในลักษณะเดียวกัน และผู้วิจัยได้กำหนดให้การบันทึกมีความหมายดังนี้

ทำ หมายถึง หัวหน้าหอผู้ป่วยแสดงพฤติกรรมตามข้อรายการหรือ หัวหน้าหอผู้ป่วยตอบว่าทำ ตามข้อรายการที่สัมภาษณ์

ไม่ทำ หมายถึง หัวหน้าหอผู้ป่วยไม่ได้แสดงพฤติกรรมตามข้อรายการ หรือหัวหน้าหอผู้ป่วยตอบว่าไม่ได้ทำ ตามข้อรายการที่สัมภาษณ์

เครื่องมือชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์การใช้กระบวนการจัดการในการเยี่ยมชมตรวจทางการแพทย์ของหัวหน้าหอผู้ป่วย ประกอบด้วย 2 ส่วน ดังมีรายละเอียดดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของหัวหน้าหอผู้ป่วยที่เกี่ยวกับ อายุ ประสบการณ์การปฏิบัติงาน แผนกที่ปฏิบัติงาน วุฒิการศึกษา และการได้รับการอบรมทางการแพทย์ ลักษณะคำถามเป็นข้อคำถามแบบให้เลือกตอบและเติมคำ

ส่วนที่ 2 แบบสัมภาษณ์การใช้กระบวนการจัดการในการเยี่ยมชมตรวจทางการแพทย์ของหัวหน้าหอผู้ป่วย ซึ่งครอบคลุมการใช้กระบวนการจัดการ 3 ขั้นตอน จำนวน 90 ข้อ ดังนี้

1. การวางแผนการเยี่ยมชมตรวจทางการแพทย์ 40 ข้อ
  - 1.1 การศึกษาปัญหาและความต้องการ 10 ข้อ
  - 1.2 การกำหนดจุดประสงค์ 5 ข้อ
  - 1.3. การรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้อง 8 ข้อ
  - 1.4 การดำเนินการวางแผน 12 ข้อ
  - 1.5 การกำหนดแนวทางประเมินผล 5 ข้อ
2. การดำเนินงานเยี่ยมชมตรวจทางการแพทย์ 25 ข้อ
  - 2.1 การมอบหมายหน้าที่รับผิดชอบ 6 ข้อ
  - 2.2 การนิเทศการเยี่ยมชมตรวจ 6 ข้อ

2.3.	การประสานงาน	7	ข้อ
2.4	การบันทึก	6	ข้อ
3.	การประเมินผลการเชื่อมตรวจทางการแพทย์	25	ข้อ
3.1	การติดตามและรวบรวมข้อมูล ผลการเชื่อมตรวจ	6	ข้อ
3.2	การวิเคราะห์ผลการเชื่อมตรวจ	9	ข้อ
3.3.	การปรับปรุงแก้ไขและหาแนวทาง ปฏิบัติที่เหมาะสม	10	ข้อ

ลักษณะของแบบสัมภาษณ์เป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยผู้วิจัยกำหนดให้การตอบแบบสัมภาษณ์มีความหมายดังนี้

ไม่ได้ปฏิบัติ	หมายถึง	ข้อความในประโยคนั้นหัวหน้าหอผู้ป่วยไม่ได้ปฏิบัติ
ปฏิบัติน้อย	หมายถึง	ข้อความในประโยคนั้นหัวหน้าหอผู้ป่วยปฏิบัติน้อย, แทบไม่ได้ปฏิบัติ
ปฏิบัติปานกลาง	หมายถึง	ข้อความในประโยคนั้นหัวหน้าหอผู้ป่วยปฏิบัติปานกลาง, บางครั้ง
ปฏิบัติมาก	หมายถึง	ข้อความในประโยคนั้นหัวหน้าหอผู้ป่วยปฏิบัติมาก, เป็นส่วนใหญ่, บ่อยครั้ง
ปฏิบัติมากที่สุด	หมายถึง	ข้อความในประโยคนั้นหัวหน้าหอผู้ป่วยปฏิบัติมากที่สุด, เป็นประจำ, ทุกครั้ง

เกณฑ์การให้คะแนน

ในการตรวจให้คะแนนของแบบบันทึกการสังเกตกิจกรรมและแบบสัมภาษณ์การใช้กระบวนการจัดการในการเชื่อมตรวจทางการแพทย์ในแต่ละข้อพิจารณาตามเกณฑ์ดังนี้

แบบบันทึกการสังเกตกิจกรรม

ทำ ให้ 1 คะแนน

ไม่ทำ ให้ 0 คะแนน

แบบสัมภาษณ์การใช้กระบวนการจัดการ

ไม่ได้ปฏิบัติ ให้ 1 คะแนน

ปฏิบัติน้อย	ให้	2	คะแนน
ปฏิบัติปานกลาง	ให้	3	คะแนน
ปฏิบัติมาก	ให้	4	คะแนน
ปฏิบัติมากที่สุด	ให้	5	คะแนน

เกณฑ์การตัดสินโดยรวม และรายข้อคำถาม

การปฏิบัติกิจกรรมการเยี่ยมชมทางการแพทย์พยาบาล ผู้วิจัยได้กำหนดเกณฑ์การพิจารณา ระดับการปฏิบัติกิจกรรมการเยี่ยมชม และความสมบูรณ์ของการปฏิบัติกิจกรรมการเยี่ยมชม และนำเสนอผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา และผ่านการเห็นชอบจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว

ปฏิบัติกิจกรรม ร้อยละ 90-100	หมายถึง	หัวหน้าหอมีระดับการปฏิบัติกิจกรรมการเยี่ยมชมมากที่สุด/มีความสมบูรณ์ของการปฏิบัติกิจกรรมการเยี่ยมชมมากที่สุด
ปฏิบัติกิจกรรม ร้อยละ 80-89.99	หมายถึง	หัวหน้าหอมีระดับการปฏิบัติกิจกรรมการเยี่ยมชมมาก/มีความสมบูรณ์ของการปฏิบัติกิจกรรมการเยี่ยมชมมาก
ปฏิบัติกิจกรรม ร้อยละ 50-79.99	หมายถึง	หัวหน้าหอมีระดับการปฏิบัติกิจกรรมการเยี่ยมชมปานกลาง/มีความสมบูรณ์ของการปฏิบัติกิจกรรมการเยี่ยมชมปานกลาง
ปฏิบัติกิจกรรม ร้อยละ 20-49.99	หมายถึง	หัวหน้าหอมีระดับการปฏิบัติกิจกรรมการเยี่ยมชมน้อย/มีความสมบูรณ์ของการปฏิบัติกิจกรรมการเยี่ยมชมน้อย
ปฏิบัติกิจกรรม ร้อยละ 0-19.99	หมายถึง	หัวหน้าหอมีระดับการปฏิบัติกิจกรรมการเยี่ยมชมน้อยที่สุด/มีความสมบูรณ์ของการปฏิบัติกิจกรรมการเยี่ยมชมน้อยที่สุด

การใช้กระบวนการจัดการในการเยี่ยมตรวจทางการแพทย์ พิจารณาตามเกณฑ์ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50-5.00 หมายถึง	หัวหน้าหอผู้ป่วยมีระดับการใช้กระบวนการจัดการในการเยี่ยมตรวจมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.50-4.49 หมายถึง	หัวหน้าหอผู้ป่วยมีระดับการใช้กระบวนการจัดการในการเยี่ยมตรวจมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.50-3.49 หมายถึง	หัวหน้าหอผู้ป่วยมีระดับการใช้กระบวนการจัดการในการเยี่ยมตรวจปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.50-2.49 หมายถึง	หัวหน้าหอผู้ป่วยมีระดับการใช้กระบวนการจัดการในการเยี่ยมตรวจน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.49 หมายถึง	หัวหน้าหอผู้ป่วยมีระดับการใช้กระบวนการจัดการในการเยี่ยมตรวจน้อยที่สุด

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นที่ 1 เตรียมการก่อนสร้างเครื่องมือ

1.1 ศึกษาเอกสาร วารสาร งานวิจัย ตำราต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการจัดการ การเยี่ยมตรวจทางการแพทย์ หน้าที่ความรับผิดชอบของหัวหน้าหอผู้ป่วย เพื่อหากรอบของเนื้อหาในเรื่องต่าง ๆ ที่จะนำมาสร้างเครื่องมือในแต่ละชุด

1.2 ศึกษาการปฏิบัติการเยี่ยมตรวจทางการแพทย์ของหัวหน้าหอผู้ป่วยที่ปฏิบัติจริงในแต่ละวัน โดยการเข้าไปสังเกตการปฏิบัติงานของหัวหน้าหอผู้ป่วยในแผนก และโรงพยาบาลต่าง ๆ รวมทั้งสัมภาษณ์หัวหน้าหอผู้ป่วยเกี่ยวกับเวลาของการปฏิบัติกิจกรรมการเยี่ยมตรวจแต่ละประเภท เพื่อนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการสร้างแบบบันทึกการสังเกต

ขั้นที่ 2 สร้างเครื่องมือ

ดำเนินการสร้างเครื่องมือโดย

2.1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของหัวหน้าหอผู้ป่วย สร้างโดยคำนึงถึงข้อมูลส่วนตัวที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ศึกษา

2.2 แบบบันทึกการสังเกตกิจกรรม สร้างโดยคำนึงถึงกิจกรรมการเยี่ยมตรวจแต่ละประเภทที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงานจริงของหัวหน้าหอผู้ป่วย ตั้งแต่เวลาที่หัวหน้าหอขึ้น

ปฏิบัติงานจนสิ้นสุดการปฏิบัติงานในแต่ละวัน โดยนำมากำหนดเป็นข้อรายการและพฤติกรรมย่อยที่เป็นตัวชี้วัดการปฏิบัติกำเริบตรวจให้ครอบคลุมทั้งการเยี่ยมตรวจผู้ป่วย การเยี่ยมตรวจบุคลากร การเยี่ยมตรวจโรงพยาบาล และการเยี่ยมตรวจสาธารณะ พร้อมทั้งจัดทำคู่มือในการวิเคราะห์พฤติกรรม

2.3 แบบสัมภาษณ์การใช้กระบวนการจัดการในการเยี่ยมตรวจทางโรงพยาบาลสร้างโดยใช้แนวคิดของกระบวนการจัดการที่นำมาใช้ในการเยี่ยมตรวจทางโรงพยาบาลอย่างครอบคลุมตั้งแต่การวางแผน การดำเนินงานจนถึงการประเมินผลการเยี่ยมตรวจทางโรงพยาบาล

ขั้นที่ 3 ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

3.1 การหาความตรงตามเนื้อหา (Content validity) ผู้วิจัยนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหา ความเหมาะสมของข้อรายการและการใช้ภาษา พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางการบริหารการพยาบาล จำนวน 15 ท่าน (รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิแสดงไว้ในภาคผนวก) โดยถือเกณฑ์การตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยผู้ทรงคุณวุฒิ 12 ท่านขึ้นไปเห็นด้วยกับข้อความในแต่ละข้อ

แบบบันทึกการสังเกตกิจกรรมที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีจำนวน 70 ข้อ แยกเป็นแบบบันทึกการสังเกตกิจกรรมการเยี่ยมตรวจขณะรับเวร 10 ข้อ การเยี่ยมตรวจระหว่างเวร 32 ข้อ การเยี่ยมตรวจร่วมกับแพทย์ 9 ข้อ การเยี่ยมตรวจก่อนส่งเวร 9 ข้อ และการเยี่ยมตรวจขณะส่งเวร 10 ข้อ จากการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของแบบบันทึกการสังเกตโดยพิจารณาพร้อมกับคู่มือวิเคราะห์พฤติกรรมการเยี่ยมตรวจทางโรงพยาบาล ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 15 ท่านเห็นชอบด้วยกับแบบบันทึกการสังเกตที่ให้ตรวจสอบ และเสนอแนะให้รวมบางข้อเป็นข้อเดียวกันเพื่อความชัดเจน และครอบคลุมของข้อความ พร้อมทั้งเรียงลำดับบางข้อรายการใหม่ ตามลำดับกิจกรรมที่ควรปฏิบัติก่อนหลัง และเสนอให้ปรับปรุงภาษาที่ใช้ ผู้วิจัยจึงนำแบบบันทึกการสังเกตมาปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำ โดยลดจำนวนข้อรายการเป็น 68 ข้อ เป็นแบบบันทึกการสังเกตกิจกรรมการเยี่ยมตรวจขณะรับเวร 10 ข้อ การเยี่ยมตรวจระหว่างเวร 31 ข้อ การเยี่ยมตรวจร่วมกับแพทย์ 8 ข้อ การเยี่ยมตรวจก่อนส่งเวร 9 ข้อ และการเยี่ยมตรวจขณะส่งเวร 10 ข้อ

แบบสัมภาษณ์การใช้กระบวนการจัดการในการเยี่ยมตรวจทางการแพทย์
 พยาบาลที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีจำนวน 90 ข้อ จากการตรวจสอบของผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 15 ท่าน เห็นชอบ
 ให้คงไว้ทั้งหมด โดยเสนอแนะให้มีการปรับปรุงข้อความในแบบสัมภาษณ์ 3 ข้อ และเรียงลำดับ
 คำถามบางข้อใหม่เพื่อให้สอดคล้องและต่อเนื่องกัน ผู้วิจัยจึงนำแบบสัมภาษณ์มาปรับปรุงแก้ไขตาม
 คำแนะนำ

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือทั้ง 2 ชุดที่แก้ไขปรับปรุงให้อาจารย์ที่ปรึกษาช่วย
 ตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนอีกครั้งหนึ่ง จึงได้เครื่องมือเก็บข้อมูลที่สมบูรณ์

3.2 การหาความเที่ยงของเครื่องมือ (Reliability) ผู้วิจัยนำเครื่องมือ
 ที่ปรับปรุงแก้ไขตามความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีคุณสมบัติเช่น
 เดียวกับประชากรที่ศึกษา จากโรงพยาบาลสมเด็จพระปิ่นเกล้า และโรงพยาบาลรามาธิบดี แล้ว
 นำมาวิเคราะห์หาความเที่ยงด้วยวิธีดังต่อไปนี้

เครื่องมือชุดที่ 1 แบบบันทึกการสังเกตกิจกรรมการเยี่ยมตรวจทางการแพทย์และการ
 สัมภาษณ์ พร้อมคู่มือวิเคราะห์เหตุการณ์การเยี่ยมตรวจทางการแพทย์ หาความเที่ยงโดย
 การนำเครื่องมือไปทำการสังเกตพฤติกรรมหัวหน้าหอผู้ป่วย จำนวน 6 คน พร้อมกับผู้ช่วยวิจัยทั้ง
 3 คน แล้วนำมาหาความเที่ยงของการสังเกต (Interrater Reliability) (Polit and
 Hungler, 1987) จากสูตร

$$\text{ความเที่ยงของการสังเกต} = \frac{\text{จำนวนครั้งของการสังเกตที่เหมือนกัน}}{\text{จำนวนครั้งของการสังเกตที่เหมือนกัน} + \text{จำนวนครั้งของการสังเกตที่ต่างกัน}}$$

(Simple agreement)

ได้ค่าความเที่ยงของการสังเกตกับผู้ช่วยวิจัยทั้ง 3 คน จำแนกเป็นชุดย่อยและโดยรวม
 ดังนี้ (ตารางที่ 3)

ตารางที่ 3 ค่าความเที่ยงของการสังเกตของผู้ช่วยวิจัยในการบันทึกการสังเกตกิจกรรมการ
 เยี่ยมตรวจ

ผู้ช่วยวิจัย	ค่าความเที่ยงของการสังเกตของเครื่องมือ					รวม
	ชุดที่ 1	ชุดที่ 2	ชุดที่ 3	ชุดที่ 4	ชุดที่ 5	
ผู้ช่วยวิจัยคนที่ 1	.986	.940	.949	.923	.986	.956
ผู้ช่วยวิจัยคนที่ 2	1	.950	.846	.923	.986	.941
ผู้ช่วยวิจัยคนที่ 3	.950	.940	.949	.923	.986	.949

เครื่องมือชุดที่ 2 แบบสัมภาษณ์การใช้กระบวนการจัดการในการเยี่ยมตรวจทางกายภาพหาความเที่ยงโดยการนำไปสัมภาษณ์หัวหน้าหอผู้ป่วย จำนวน 30 คน แล้วนำมาคำนวณหา
 ค่าความเที่ยงโดยวิเคราะห์ความคงที่ภายใน (Internal consistency) แบบสัมประสิทธิ์แอลฟา
 ของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) (ประคอง กรมสุต, 2529) จากสูตร

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left(1 - \frac{\sum S_i^2}{S_x^2} \right)$$

เมื่อ α = สัมประสิทธิ์ความเที่ยงของเครื่องมือ
 n = จำนวนข้อของเครื่องมือ
 S_i^2 = ความแปรปรวนของคะแนนแต่ละข้อ
 S_x^2 = ความแปรปรวนของคะแนนทั้งฉบับ

ได้ค่าความเที่ยงของเครื่องมือชุดที่ 2 ก่อนใช้กับกลุ่มตัวอย่างประชากรจริง = 0.98 และได้
 ค่าความเที่ยงภายหลังใช้กับกลุ่มประชากรจริง = 0.98

การ เก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และผู้ช่วยวิจัย โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ถึงผู้อำนวยการโรงพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากร เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำหนังสือที่ผ่านการอนุญาตให้เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยการโรงพยาบาลแล้ว เข้าพบและประสานงานกับหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล, หัวหน้าแผนกการพยาบาลต่าง ๆ เพื่อชี้แจงวัตถุประสงค์ในการวิจัย รายละเอียดวิธีเก็บข้อมูล ลักษณะของผู้ป่วยที่ต้องการเก็บข้อมูล กำหนดวันเวลาที่จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยกำหนดจะทำการเก็บรวบรวมข้อมูล ในวัน และเวลาราชการ ที่หัวหน้าหอผู้ป่วยชั้นปฏิบัติงาน และ ขอความร่วมมือหัวหน้าฝ่ายการพยาบาล และหัวหน้าแผนกการพยาบาล ชี้แจงให้กับหัวหน้าหอผู้ป่วยที่เป็นกลุ่มตัวอย่างรับทราบก่อนเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูล

3. วิธีการในการเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยจัดทำบัญชีรายชื่อหอผู้ป่วยทั้งหมดที่เป็นกลุ่มตัวอย่างประชากรในแต่ละโรงพยาบาล

3.2 ผู้วิจัยสุ่มหอผู้ป่วยที่จะเข้าไปทำการเก็บรวบรวมข้อมูลในแต่ละวันไว้ล่วงหน้า โดยสุ่มหอผู้ป่วยวันละ 4 หอผู้ป่วย สำหรับผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยอีก 3 คน ที่จะเข้าไปเก็บรวบรวมข้อมูล

3.3 ผู้วิจัยกำหนดเวลาที่จะเข้าไปทำการสังเกตในแต่ละโรงพยาบาล ตามเวลาของเวรเช้า ที่โรงพยาบาลนั้น ๆ กำหนด โดยไปก่อนเวลา 15 นาที และทำการสังเกตจนกระทั่งหลังเวลาปฏิบัติงาน 30 นาที

3.4 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย นัดหมายเวลาไปถึงโรงพยาบาลพร้อมกัน ผู้วิจัย และผู้ช่วยวิจัยแต่ละคน จับฉลากหอผู้ป่วยคนละ 1 หอผู้ป่วย เพื่อเข้าไปทำการสังเกตหัวหน้าหอผู้ป่วย

3.5 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ทำการสังเกตหัวหน้าหอผู้ป่วยแต่ละคน ตลอดทั้งวันที่หัวหน้าหอผู้ป่วยปฏิบัติงาน ยกเว้นเวลารับประทานอาหาร (12.00-13.00 น.) ทำการสังเกตหัวหน้าหอผู้ป่วยคนละ 1 วัน โดยผู้วิจัย และ ผู้ช่วยวิจัย จะสอบถามหัวหน้าหอผู้ป่วยก่อนว่า จะอยู่ปฏิบัติงานในหอผู้ป่วยเต็มวันหรือไม่ ถ้าในกรณีที่หัวหน้าหอผู้ป่วยมีภาระกิจนอกหอผู้ป่วย ผู้วิจัยจะสุ่มหอผู้ป่วยขึ้นมาใหม่ เพื่อเก็บข้อมูลแทน

3.6 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล จนครบแต่ละโรงพยาบาล แล้วจึงไปเริ่มต้นเก็บรวบรวมข้อมูลที่โรงพยาบาลต่อไป จนครบ 6 โรงพยาบาลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

4. วิธีการสังเกตพฤติกรรม การเยี่ยมชมตรวจทางการพยาบาลของหัวหน้าหอผู้ป่วย ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย นำแบบบันทึกการสังเกตกิจกรรมการเยี่ยมชมตรวจทางการพยาบาลมาอ่านทบทวน โดยตลอด ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยทำการสังเกตพฤติกรรมและสัมภาษณ์ตามแบบบันทึกการสังเกต โดยใช้คู่มือวิเคราะห์พฤติกรรมการเยี่ยมชมตรวจ ซึ่งมีรายละเอียดของการสังเกตดังนี้

4.1 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ติดตามสังเกตพฤติกรรมการเยี่ยมชมตรวจของหัวหน้าหอผู้ป่วยแบบไม่มีส่วนร่วม ตั้งแต่หัวหน้าหอผู้ป่วยเริ่มปฏิบัติงานจนกระทั่งเสร็จสิ้นภาระกิจในวันนั้น โดยผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยจะเลือกนั่งอยู่ในที่สามารถสังเกตพฤติกรรมของหัวหน้าหอผู้ป่วยได้สะดวก และเมื่อหัวหน้าหอผู้ป่วยเดินไปในที่ต่าง ๆ ภายในหอผู้ป่วย ที่ไม่สามารถสังเกตเห็นได้ ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย จะเดินตามไปห่าง ๆ เพื่อให้เห็นพฤติกรรมของหัวหน้าหอผู้ป่วย

4.2 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย บันทึกพฤติกรรมการเยี่ยมชมตรวจของหัวหน้าหอผู้ป่วยลงในแบบบันทึกการสังเกตตามรายชื่อของพฤติกรรมที่สังเกตได้ในการเยี่ยมชมตรวจแต่ละประเภท

4.3 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย สัมภาษณ์หัวหน้าหอผู้ป่วย ตามข้อรายการสัมภาษณ์

4.4 ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัย ตรวจสอบการบันทึกการเยี่ยมชมตรวจของหัวหน้าหอผู้ป่วยในกรณีที่มีการบันทึก

4.5 กิจกรรมการเยี่ยมชมตรวจแต่ละกิจกรรมที่เกิดขึ้นพร้อมกันในการปฏิบัติงานของหัวหน้าหอผู้ป่วย ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยแยกบันทึกพฤติกรรมของหัวหน้าหอผู้ป่วยที่สอดคล้องกับประเภทของกิจกรรมการเยี่ยมชมตรวจ และข้อรายการมากที่สุดลงในแบบบันทึกการสังเกตแต่ละชุด

5. ภายหลังจากสังเกตพฤติกรรมเสร็จสิ้นลงในแต่ละวัน ผู้วิจัยและผู้ช่วยวิจัยสัมภาษณ์หัวหน้าหอผู้ป่วย ตามแบบสัมภาษณ์ชุดที่ 2

6. ผู้วิจัยใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลตั้งแต่วันที่ 20 มกราคม 2536 ถึงวันที่ 12 มีนาคม 2536

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ด้วยตนเองดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนบุคคล ที่เกี่ยวกับ อายุ ประสบการณ์การปฏิบัติงาน แผนกที่ปฏิบัติงาน วุฒิกการศึกษา และการได้รับการอบรมทางการบริหารวิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ

2. ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติกิจกรรมการเยี่ยมชมตรวจทางการแพทย์ของหัวหน้าหอผู้ป่วย นำมาวิเคราะห์โดยการแบ่งกลุ่มพฤติกรรม และรวบรวม เป็นประเภทของการเยี่ยมชมตรวจทางการแพทย์ประเภทต่าง ๆ คือ การเยี่ยมชมตรวจผู้ป่วย การเยี่ยมชมตรวจบุคลากร การเยี่ยมชมตรวจโรงพยาบาล และการเยี่ยมชมตรวจสาธารณะ โดยใช้เกณฑ์การพิจารณาการแยกประเภทที่ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ (ดังแสดงไว้ในภาคผนวก) แล้วนำมาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าร้อยละ จำแนกตามประเภทของการเยี่ยมชมตรวจ นำค่าร้อยละมาจัดระดับ การปฏิบัติกิจกรรมการเยี่ยมชมตรวจ และความสำเร็จของการปฏิบัติกิจกรรมการเยี่ยมชมตรวจตามเกณฑ์ที่ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความเห็นชอบ

3. ข้อมูลเกี่ยวกับการใช้กระบวนการจัดการในการเยี่ยมชมตรวจทางการแพทย์ของหัวหน้าหอผู้ป่วย ในด้านการวางแผน การดำเนินงาน และการประเมินผล นำมาวิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจำแนกเป็นรายชื่อ รายด้าน และโดยรวมทุกด้าน และนำค่าเฉลี่ยมาจัดระดับการใช้กระบวนการจัดการในการเยี่ยมชมตรวจ โดยใช้เกณฑ์ตามที่ผู้ทรงคุณวุฒิให้ความเห็นชอบ

4. เปรียบเทียบการใช้กระบวนการจัดการในการเยี่ยมชมตรวจทางการแพทย์ของหัวหน้าหอผู้ป่วย ตามตัวแปรต่าง ๆ

4.1 วิเคราะห์ความแปรปรวนระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนน การใช้กระบวนการจัดการในการเยี่ยมชมตรวจทางการแพทย์ของหัวหน้าหอที่มีประสบการณ์การปฏิบัติงาน และแผนกที่ปฏิบัติงานต่างกัน โดยการทดสอบค่าเอฟ (F-test) และทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ่ (Scheffe's Method)

4.2 เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยของคะแนนการใช้กระบวนการจัดการในการเยี่ยมชมตรวจทางการแพทย์ของหัวหน้าหอผู้ป่วยที่ได้รับการอบรม และไม่ได้รับการอบรมทางการบริหารโดยการทดสอบค่าที (t-test)

ทำการวิเคราะห์โดยใช้คอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS / PC^o
(Statistical Package for the Social Science / Personal Computer)

นำเสนอข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ในรูปแบบตารางประกอบความเรียง